

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ

politikai, társadalmi s közgazdászati hetilap.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. —
Fél évre . . . . . 3 ft. —
Évnyegyedre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Előfizető lehet csak a kiadó hivatalnál B.-Gyarmaton.

a p- saattal részére s a nyilatkozatokat küldendő.

Hirdetések díja:

Öt soros pott sor . . . . . 5 k
Hátsó minden beiktatás . . . . . 20 k
Nyitólír garandó sor . . . . . 20 kr

Hirdetéseket felvenni s kiadni. Nagyobb és többesreli hirdetések jutányosabb áron állítanak.

Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz küldendők.

Előfizetési felhívás

**„NÓGRÁDI LAPOK”
s „HONTI HIRADÓ”**

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap
1877-ik évi V. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Háromnegyedre . . . . . 4 " 50 kr.
Fél évre . . . . . 3 " " "
Évnyegyedre . . . . . 1 " 50 kr.
Egy hónapra . . . . . — " 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyedül a kiadóhoz czimozva, — legelőszörében postautalvánnyal — a nyomtatandó példányok, s pontos szétküldés tekintetéből, mielőbb beküldendők.

Azon előfizetőket, kik hátrálékukat eddig be nem küldötték, tisztelettel felkérjük azok rövid idő alatti beküldésére, nehogy a kiadóhivatalnál fennakadás történjen.

Bagatell-ügyek.

A bagatell-javaslat tárgyalása a kormány indítványára elhalasztatott.

Kár volt; jobb lett volna mindjárt eltemetni.

Közutodomás szerint az az égető kérdés, vajjon jövőre a bagatell-ügyekben ki legyen a bíró, az igazi e, vagy a mondva csinált, a járásbíró vagy a szolgabíró? Az igazságszolgáltatás maradjon-e külön válszva a közigazgatástól, a mint elhatározták csak nem régen, vagy összevegyítettessék azzal?

Csalódaltos ez a mi sorunk, hogy mi alig tudunk valamiben következetesek maradni, hanem ma így, holnap másképp, árkot ásunk, árkot húzunk.

Metternich korában egy híres komikus előadás közben improvizálva, mint hivatalosolga egy zeineg két végére két nyaláb aktát kötött, az egyiket elől, a másikat hátul löggatván alá válláról. Kérdi tőle a másik mit viz: „Kold akten” válaszola, ezek itt elől „szan di Veruortnungen,” hátul „szan di Wiederuofungen.”

Ez a mi eljárásunk képe; ma rendelkezünk nagy garral, olykor tudományos ostentatióval, hangzatos definíciókkal így, holnap jönnek a Viederrufungok.

Most is így.
A szolgabíró ma eo ipso nem is bíróképzett egyén, ő napról-napra inkább elfoglaltatik a maga hatáskörében, azt kívánjuk tőle, hogy a járást is látogassa — s most a bagatelleket is nyakába varrjuk, s elvevesszük azt a járásbírótól, a ki ex

professo bíró tisztjét gyakorolja és érti.

Már most egymaga a szbíró valószínűleg nem lesz elegendő az új kör betöltésére, adjunk tehát neki segítséget s fizessük majd a házipénztárból.

A jbiróság imigy nevezetes szálókban szabadulván dolgoitól, ott meg egyének válnak majd feleslegesek, nos azokkal mit tegyünk? proponáljuk, hogy az adókezelést meg a járásbírószághoz relegálják, miért ne!

Nevezetes kodifikátorok vagyunk meg kell vallani. S ha egyszer-egyszer neki fohászokodva, egy-egy törvényt megalkotunk, hát kezdve rá következő napon, kezdjük az mindinkább nem érteni s a hány ember, annyi a hermeneftája. Minden el enbogatell bánunk el, mint a bagatell-ügyekkel.

S mennyi vajudás, mennyi küzdelem!

Most többek közt az a pikáns oldala is van a dolognak, hogy a kormánypart többségének az összevisza férczelt javaslat nem kell, s ha az mégis törvénynyé válik, hát ez úgy fog megeani, hogy a kormány, pártjának zömöt lezavaztatja a szélsők frakcióival.

Ez is megteszi egynek.
Csak az imént tudjuk, hogy ezután az a zöm, hogy áll majd rudnak, ha vám, kereskedelmi és bank-egyezség megszavazására kerül a sor. Arra kíváncsiak vagyunk.

Csak imént nagy barátságot kötöttünk a törökkel, mi magunk is lelkesültünk azért, saját álláspontunk szerint. Ugyan nem-e vagyunk mi és a török egy törül szakadt két testvér valóban — ? A gazdálkodásunk ezt a thesist gyengén impugnálja.* (B. K.)

MÁRZIUS 19-ÉN volt ülése első, a képviselőház utolsó ülészekának, a szokásos választások tartattak meg. A tisztikar maradt a régi, daczára hogy a kormány part többsége a szélsőbaloldali Orbán Balázs helyett Bujanovics Sándort, a szélsőjobboldal tagját akarta megválasztatni jegyzőnek. — A következő ülésnek (márcz. 21.) csaknem egész idejét a különféle bizottságok választásai s ez osztályoknak kisorsolása vette igénybe. — A márcz. 22-iki ülés a kilencz osztály névsorának felolvasásával kezdődött, mely felolvasás után Tisza Kálmán az újabb szabályozott

*Nem vagyunk csakíróval egy reméltben mert a bagatell ügy közvetlenségét, első és gyors eljárást, és nem oly mérvű bírói szakkepesítettséget igényel, mint a súlyos csakíró feltételek. Szerk.

megyék választó kerületeinek, rendezés tárgyában nyújtott be egy törvényjavaslatot, azon ohajtásának kifejezésével, hogy e javaslat még május előtt emelkedhesék törvényerőre. Azután Széll Kálmán indokolta a következő kölcsön-törvényjavaslatát, kérvén a házat, hogy azt a legközelebb beálló husvét szünet idején szempontjából mielőbbi tárgyalás végett a pénzügyi bizottsághoz utasítsa. A törvényjavaslat 2 első §-a itt következik:

1. §. Az 1873. XXXIII. t. cz. alapján kibocsátott 76 és fél millió forint névértékű, 6 százalékkal kamatozó s 1878. évi deczember 1-én lejáró kincstári utalványok törlesztése céljából felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy ezen törlesztésre szükséges összeg erejéig 6 százalékos aranyban kamatozó adómentes járadékkötvényeket bocsáthasson ki.

2. §. Az 1875. XLIX. és 1876. I. törvénycikkek azon rendeletei, melyek szerint a 80 millió járadékkölcsön második feléből 20 millió o. é. forint az 1873. XXXIII. és 1874. XIV. törvénycikkek alapján kibocsátott kincstári utalványok beváltásának megkezdésére fordítandó, akként módosittatik, hogy azon kölcsönből az érintett összeg erejéig az 1874. XIV. t. cz. alapján kibocsátott kincstári utalványok lesznek visszaváltandók.

Végül Tisza Kálmán válaszolt Steinacker interpellációjára, ki nyilatkozott, hogy szükségesnek látta a gyakori visszaélések meggátolása végett azon, a regale-jogra vonatkozó rendelet kibocsátását. E választ a ház Steinacker viszonválasza után tudomásul vette.

Gyümölcs tenyésztés.

A csemege szőlőfajokról.

(Folytatás.)

A csemege szőlőfajoknál fő kellékek ezek: legyenek azok édesek, zamatosak és télen át minél tovább eltarthatók. A melyekben ezen tulajdonok meg vannak, azok megérdemlik a jeles calculust. A mely fajoknál ezen tulajdonokhoz hozzájárul még a rida m tenyészés és bős termékenység, azok kitűnő csemege fajoknak mondhatók. Ezen tulajdonok nem minden fajokban vannak egyesítve, s az éghajlat, a talaj minősége, az expositio, a művelés, főleg a metszés módja, és az időjárás nagy befolyással vannak arra, hogy az elszámított tulajdonok közül hol egyik, hol másik, néha pedig egyenél több is hiányozzanak. A legkitűnőbb faj is lehet olyan helyen, s részestülhet olyan művelési módban, mely természetesen meg nem felel, s akkor hitvány gyümölcsöt terem. Ezért szükség minden vidéken meggyezni az egyes fajok természeti

hajlamait, kitansini életkörülményeiket, s tisztába jónni azzal, hogy azon vidéken megadhatók-e neki azon életkörülmények, melyek díszletet, termékenységet, gyümölcsötökéletességet feltételezik. Ha megadhatók, mik azok? és ha meg nem adhatók, azon vidéken nem marad egyéb leendő, mint azon fajt, vagy fajtákat kiküszöbölésén, csak azon fajokra szoritkozni, melyek a rájuk fordított munkát jobban megérdemlik. Ez egyes embernek lazas, unalmas és fáradsó munka, de az által nagyon megkönnyebbítettik, ha azok, kik tenyésztéssel foglalkoznak, egy vagy más irányban szerzett tapasztalataikat egymással kölcsönösen közlik.

Azon reményben, hogy mások is fogják e téren szerzett tapasztalataikat közölni, ime közlöm tapasztalataimat azon néhány fajról, melyekben a fent jelzett jó tulajdonokból legtöbbet együtt lenni tapasztaltam.

I. Muskatály fajok.

1. Passa tutti, vagy chasselas musqué blanc (fehér szagos gyöngyszőlő). Fája ugyan nem nagyon élénk, de a hol a helyet szereti, elég jól díszlik, és szeriatu termékeny. Fürtje közepnagyságú, szemai szinte közepnagyságúak, gömbölyűek, érési állapotban sárgák, s nap felőli oldalon füstös rozadás színtek, igen édesek, kellemes muskatály íztek. Meleg álló helyet szeret, s jó időjárással megéri Augusztusban, de azért fáján hagyható szeptember utoljái, vagy néha October közepéig, mert minél tovább lehet a fáján, annál inkább kifejlődik benne a csukor tartalom, s minél inkább kifejlett benne a csukor tartalom, annál tovább el lehet tartani, a nélkül, hogy megrothadna, vagy tulajdonosan megüppedne. A jól megérett passantit el lehet tartani sőt is, a mint azt magam is tapasztaltam. Ezen faj mellett nem tanácsos más valami nagyon élénk névésű faj mellé ültetni, mert amár elnyomja emest. Ez olyan, mint a szerény ember az élelmes ember mellett. Ezen faj lagos művelést szeret ugyan, de nagyon hamar metaszni nem tanácsos, mert tulajdonos termékeny lévén, jó években annyit teremne, hogy kimerülne. Minden szőlőfajok közt ezt tartom legkitűnőbbnek.

2. Muscat croquant (ropogós muskatály) Fája élénk hajtást, igen termékeny. Fürtje közép nagyságú, vállas. Szemai gömbölyűek, meglehetően nagyok, ha megérnek, sárgás fehérek színtek, a nap felőli oldalán füstös rozadás színtek, igen kellemes édes muskatály íztek, ropogósok. A kitűnő csemege szőlők közü tartozik minden tekintetben, csak hogy nálam soha se mutatta magát oly termékenynek, mint Dr Enczml. Érik Augusztusban, s ha hamar meleg lesz van, akkor ezen faj emlé is el áll sokáig, de ha érésre eső idő van, akkor ez nem állandó, hamar rothadni indul. Szereti a lagos művelést és a hosszúra metaszt.

3. Muscat lunel. Növényzete erőteljes, vesszei igen élénkek, annál fogva lagos művelésre ezen faj kiválóan alkalmas, lombzataa gyönyörű. Fürtje, a hol a talajt szereti, szép, nagy, többnyire vállas. Szemai közép nagyságúak, gömbölyűek, sötét sárga színtek, feltűnően fényesek, a nap felőli oldalán apró barna pettyesek, kellemes muskatály íztek, mely muskatály is egy részit, ha borsak szüretük is, megtartja. A hol az állóhely nem egészen kedvező szerinti, ott a csukor tartalom nem fejlődik ki benne elegendő mennyiségben, annál fogva olyan helyen savanykás ízű, de jó talajban, nap-

ságos helyen tenyésztve, kitűnő csemegé szőlő.

4. Muscat Frontignaa. Növényzete nagyon hasonló a muscat lunelhez, mivelőt is olyat szeret t. l. lágos miveltét. Fürtje nagysága, alakja, a szemnek nagysága, alakja is hasonló a muscat lunelhez, csak a színe más, mert a muscat frontignaan mikor megéri, gyönyörű rózsaszín piros. A levelek muscataly is, igen szamta, kitűnő csemegé szőlő. Érik augusztusban, de minél tovább a fáján maradhat, annál csak tartalmasabb, következésképp annál edesebb lesz, s jó gondviselés mellett el lehet tartani tavaszig is.

5. Smyrna muscataly. Ez kitűnő csemegé szőlő, de kényes faj, jó talajt és igen meleg álló helyet szeret. Tökéje élénkzöld, vesszei igen kövérek, vastagok, hosszúkák, a szeretnek el-ágasodni; annál fogva megkivájják a gyakori kecsesést. 'Agy miveltét épen nem szeret ezen faj, hanem lágos miveltét mellett jobban terem, csak hogy a szorgalmas kacsolás által elő kell segíteni a vesszők megérését, mert ha ezen faj uagára hagyatik, főleg rövid nyáron, vesszei még késő őszel is érlelnek. Levén, a tél megrontja a rügyeket, s vége a jövő évi termésnek. Fürtje nagy, vállas, de többnyire ritka. Szemei nagyok, hosszúkás alakúak, sötét sárga színűek, ha jól megérhetnek, a nap felőli oldalon, hamvasok rozsdások s apró pettyesek. Inkább kissé savanykás, de tél közepén kellemes csemegé; üdülőt betegeknek megbecsülhetetlen orvosság.

6. Muscat d' Alexandrie blanc. (alexandriai fehér muscataly) Tökéje igen élénk hajtású, az álló helyben nem válogatós, a muscataly fajok közt legújabb tenyésztésű. Fiatal korában nem bőven terem, de ha a tőke jól megérődött, jó álló helyen igen termékeny. Agymozgására épen nem, vagy csak igen keveset terem, ellenben lágos miveltéssel nagyobb termésre lehet kénszeríteni. Fürtje középsúlyú, többnyire vállas, nem túlságosan sűrű, de nem is ritka, szemei középsúlyúak, kissé hosszúkás alakúak, sárgás zöld színűek, vastag héjúak, őszel kissé savanykás ízűek, de tél közepén megédesednek, s ha őszel jól betárolhatók, egy egész tavasz közepéig eltarthatók. Ezen faj is igen kitűnő s méltó arra, hogy minden kertben tenyésztessék.

7. Fekete szagos kadarka. Tökéje nagyon élénk hajtású, lágosmiveltésre nagyon alkalmas. Vesszei kövérek, de vastag bélések, és így gyenge természetűek. Fürtje meg lehetősé nagy, vállas, tömött. Szemei középsúlyúak, nem egyenlők, gömbölyűek,

sötétbők színűek, nem igen vastag héjúak. Ezen faj szőlő nem tartozik a korán érő fajok közé, de ha jól meg érhet, igen kellemes édes, nem annyira muscataly, mint sajátságos kellemes szíamú, miód borknak, mind csemegé szőlőnek nagyon kitűnő, csak hogy ugy tapasztalom, ezen vidéken nem bőven terem, hacsak a tőkék öregbédésével termékenysége is meg nem jön. Mind a mellett kedvező helyen, lágos miveltés mellett nagyon méltó a tenyésztésre, mert terméséből egy pár fűrt többet ér, mint némely fajtából 50 fűrt.

Mint mindenütt a természetben, úgy a szőlőszet terén is igaz azon régi arany szabály: nincostrás a természetben. Az én tapasztalásom szerint a csemegeszőlőfajok értéke azon sor szerint áll legjobban lejjebb, a mely sorrendben üszállítottam. A muscataly fajokból az eddig előadott fajokat mind az alföldön, mind itt Surányban olyanoknak tapasztaltam, melyek kedvező helyen, természetüknek megfelelő miveltés mellett érdemesek a tenyésztésre s bátran merem ajánlani mindazoknak, kik a jeles csemegeszőlőket kedvelik, azokat tenyésztetni hajlandók, s délnek fekvő jó talajba ültethetik. Ellenben vannak olyan muscataly fajok, melyeket Dr. Encz és más szőlőszőlő ajáslata folytán én is felvettem gyűjteményembe, de egyik egy, másik más oknál fogva nem vált be. annál fogva sok sok jót nem mondhatok rólok. Ezek a következők

Quadrat masqué. Növényzete élénk, de keveset terem.

9. Muscat d' Alexandrie violette. Növényzete igen kövér, gyönyörű lágus képez, de nálunk igen keveset s nem oly jeles gyümölcsöt terem, mint meleg ég hajlatai hazájában.

10. Granat szagos. Növényzete kövér élénk, de csak nagyon kedvező éven terem, s akkor is igen keveset. Igaz, hogy a mi keveset terem, az igen kellemes ízű, épen úgy, mint a quadrat masqué, de mit ér, ha igen rossz terem?

11. Fekete muscataly. Növényzete közép élénkségű, szőlője kellemes ízű, de ez is csak nagyon kedvező helyen, a jó időjárás mellett terem, akkor is keveset.

12. A piros muscataly meggyőződésem szerint nem más, mint a 4 szám alatt említett muscat frontignaan.

13. Bergamotte szagos színtő jeles faj, de ez is szűken terem.

14. Muscat Silvanii kellemes ízű muscataly szőlő, de nálam szűken terem.

15. Muscat bruno. Tökéje nagyon élénk hajtású, tavasszal fűrtöt is hoz elő-

get, de a virágzások rendszeren elrugja a szemeket, a virágzás után a szőlőcsomók kopáran állanak. Ezen fajjal sem érdemes vesződni.

16. Hamburgi fekete muscataly. A kerti gazdaság 1861-ik évi folyamában nagy dicseccsel el halmozva mutatott be a szőlőkedvelők közönségnek, mint rendkívül kitűnő újdonság. Nálam még eddig nem igazolta a hozzá kötött várakozásomat, mert bár növényzete igen élénk, de keveset terem, fürtje vézna, szemci csak középsúlyúak, épen nem olyanok, mint a fent emieltet közté csatló színezett képen láthatni.

17. Capssóló. 18. Ubetto de Portugal. 19. Muscatello gordo bianca. és 20. Muscatello gordo morado fajok épen nem felelnek meg a caifra névnek.

Ennyiből áll az elszámlált 20 muscataly faj tenyésztése körül szerzett tapasztalataim végeredménye. A mit rólok még a felhozottakon kívül megemlíteni érdemes lenne, az már csak szaklapokba való volna. Nem akorok én szabályt levonni azokból, mert valamint igaz azon régi közmondás, egy focake nem csinál tavaszt, ugy igaz az is, hogy egyes ember tapasztalása soha se elegendő arra, hogy azokból szabályt alkoss, mert hibáznai emberi dolog, hibázhatam vagy az állóhely megválasztásában, vagy a miveltés módjában. De ha feltesszem mások is, kik ezen a vidéken a muscataly fajok tenyésztésével régibb idő óta foglalkoznak, szinte közenék saját tapasztalataik eredményét, — a mely fajtára, vagy fajokra nézve a tapasztalatok összhangzóknak lennének, azokra nézve biztosabban lehetne itelni a felett, hogy tenyésztésre érdemesek e vidékünkön vagy nem?

Még csak azt kell megjegyznem, hogy itteni díszlők nagyon kevésbé különböznek az alföldön tanultól díszlőtől. Törel le kellett takarni, vesszeikkel együtt ott is épen úgy, mint itt. Esős nyáron ott nagyobb hajtásúak voltak, de száraz nyáron ott a fűrtök nem rendszeren értek meg, hanem megsárgultak, s a erukortartalom nem fejlődött bennük tökéletesen.

(Folyt. köv.)
Orszai Miklós.

Mozgalom a praeparlát borok ellen.

A „Kecskeméti vidéki Gazdasági Egyesület” f. hó 11-én tartott választmányi ülésén felvetett Gyenes Imre egyleti tag által azon kérdés, vajon nem jó volna, ha a „Gazdasági Egyesület” által mozgalom indítat-

nék meg az iránt, „hogy a mesterséges módon előállított s helytelenül borknak keresztelt kutyvadék elárúsítása megkádályoztassék, miután az a magyarországi borok kelendősségére nyomasztó befolyást gyakorol.

Ha ehhez hozzáamítjuk, hogy az államfinancziális érdekeivel is ellentétben áll a mesterséges módon előállított borok fogyasztása, mert ezek fogyasztási adó alá nem esvén, midőn fogyasztási adó alá eső borok fogyasztását kevesebbit, egyszerűsárad az állam s jövedelmét csökkentik.]

De tekintettel arra is, hogy így oly áladalomnak, mely jóval több bort termel, mint a mennyit belfogyasztásra igényel, nemcsak oda kell törekedni, hogy külföldi piacokon biztosítsassék azoknak a kelendősség, de mindazt, a mi kelendősségnek a belhoni piacokon utjában áll, kivált ha az még rossz és egészségtelen, el kell távolítani.

Ezen szempontból kiindulva, határozta el a „Gazdasági Egyesület” választmányja, hogy kérvénnyel járul az országgyűlés elé, miszerint a törvényhozás gondoskodjék oly intézkedésekről, melyekkel a bortermelőket megvédené a praeparlát borok előállításának concurrenciájától.

Üdvözöljük a „Gazdasági Egyesület”-e határozatát annál is inkább, mert visszaélések tartjuk, hogy a praeparlát borok úgy árusítanak el sok helyen, mint szőlőnedv valóóság bor, s ha ez nagy mértékben tilt a nélkül, hogy óvintézkedés tétlenek a törvényhozás részéről, akkor a hazai bortermelés biztos hanyatlának néz elő. Ohajtandó lenne, hogy minél több gazdasági érdekek képviselői, basanól mozgalmat indítanának meg

Bánk 1877. márczius 20.

T. sz. úr! A „Nógrádi Lapok” 10-ik számának vezércikk irója egy nemes eszmét pendített meg e czim alatt: „Emeljünk szobrot Madáchnak.”

A cikkíró, illelhet a mai kedvezőtlen idő figyelemmel tartása mellett, az eszmét megpendítve, beültette a nagy nevű író iránti hála és tisztelői magvát a fogékony magyar szív talajába.

Ha az eszme létesül, legyen annak bár mily formája, az leendő háladatos emlékezet, bizonyos, — folytatása siron tul a nagynevű írónak, a megbecsülhetetlen érdem iránti tisztelőnek; egy olyan oszlop, mely mozdulatlanul állana az országot összerázó anyagi viszontagságok közepetein.

Madách Imre „Az ember tragédiája” s más remek műveiben felejthetetlen emléket hagyott az utókorak.

TELENCZKI EPIGRAMMÁK

Göthe után
fordította Csalmajai
101.

Végzeted oly szomorú volt Midas, mert kezeidben
Éten őreg, kissé sály lón az enni-való.
Énnekem a dolgom jobban megy e részbe,
mivel hogy
Mind amibez kezem ér, vers lesz azonnal a tárgy.
Istemi Múzák, én megadom magam; ándó ha lyánkám!
Hón őlelem, legyen ez nem mese, tiszta való.

102.

Megdagadt kissé a nyakam, most aggra a kis lyány.
Hallgasz gyermekem, és szómra vigyázz:
Vessz az,
Aki kezével most érints, jelezve szeliden.
Hogy kicsi tested majd egyre alakatlanul;
Elromol a karcsú termet, s a csinoska kis emlök;
Mindened egy dag lesz, s nem megy az új ruha rád.
Lágy nyágot, a virág hulláról tudja a kerész,
Hogy buja díszbe hozand drága gyümölcsöt az ősz.

103.

Nagy káj a kedves vágyón őlelni karunkban,
Hogyha szerelmet vall hó szíve dobbanata;

Kéjes a kicsi sarj' szív-ütését érzeni, mely az
Áldott méhbe' magát egyre növelve, mozog.
Már ime, mint a serény fiatalág, szökni kiserel,
Nyugtalanul dobog, és mennyei fényre so-várg.
Várj még pár napig itt szigorú kisernek a Horák,
A lét útján a sors vezetése szerint;
S érjen bármi, kit a szerelmem stüle, drága kegyencs te,
Légyen azonkép' majd részvedő a szerelmem.

104.

Ilyen enyvelések közepett töltém, egyedül, és
A neptáni falak közt a mulékony időt.
Mind amit észletem, fűszerzte az ami leg-
édesb
Fűszer e földön: a hű emlékezés, s a remény.
(Véga.)

Böjti prédikáció.

A szerelem-féltésről.

Iria Börne Lajos
Fordította Luby M. Sándor.
(Folytatás.)

Amsonyok nem tudják a férfiak szerelmét méltányolni. Mert mindent, mivel rendelkezhetnek, odának érte, azt gondolják, hogy egész árát megfizették. Az ő örökös

csalódásnak, hogy szerelmük nagyobb, mert azt vélik, hogy adnak, mikor elfogadnak. A nő csak akkor él, ha szeret, csak akkor találja fel létét, ha egy férfiban vezetett el. A nők szíve őrszen szűlelik, és semmi sincs benne, mi helyet adhasson a szeretett férfi képeznek. De ez utóbbinak lelke tölt s életzajos, s egy világot kell lektüdenie, hogy szerelmének tárgyát felöllehesse. Feláldozza a nőrt minden akaratát, terveit, reményeit. Érzelmeli folyamok, azokon gondolatai a hálók, melyeken szeretettjéhez az élet minden örömet s erejét szállítja. Egész vagyonát egy kézbe tette le, s ha most szerelme megvetéssel vagy árulással viszonzottatik, nem talál sem tápot sem menhelyet, mert mindenétől meg van fosztva. Hova forduljon a szerencsétlen? Merítse el fájdalmát az érzékek mámorába, — a kegyetlen hullámok ujra felemelik őt s a partra viszik. A lélek tevékenységében keresen szórakozást? De ő lelket is a szeretett lénynek áldoz fel. Nem sikeitethi meg magát, mert nem hall, nem vakithatja meg magát, mert szeméi hunyváknak. A szerető ifjúnak az egész világ csak egy tárgy. A világ előtte életelen és neptelen, melynek ütere megállottak, ha a kedves szíve megszűnt érette dobogni.

Minden lelki fájdalomnak megvannak s maga meleg könyvei, melyek az érzésnek sem egy szűró jégcsapját elolvasszják; csak a féltékenységnek nincsenek, s a könyvtelen, kibavadt szem egy kiégett kraternek mikár alját látta. Minden fájdalomnak megvan a maga szendere, mely foledtséglo rin

gatja; csak a szerelemföltő mindig éber, és semmi bizelgő álom nem adja többé vissza neki azt, mit a nappal tőle elrabolt.

Ha már egy csoklyé testi baj is orvosára, sőt egy barátának rossz hangulata is vigasztalójára lel, miért marad egyedül a bajok legfélelmesbik segélye s vigasz nélkül? Miért nem talál a szerelemföltő sem gyógy-szert sem részvétet? Mert a féltékenynek közöltele se nyenyetős és megrontó; a hol ő van, ott kigyók tanyáznak a barátságos öröm rózsái közt. A szerető férfi egész létét a nő szívére támasztá; ha már most az alatt inog s megtörik ezen oszlop, ő az űres térbe zuhan, s minél jelentékenyebb, minél több erőnyvel bir, annál súlyosabb esés, s annál veszélyesebb válik mindenkire nézve, mivel bukásában találkozik. Azért kerülök őt, mint a romboló bombát. Minden más gyöngöseséget, gonoszsgot, sőt rossz cselekedet megbecsülnak a férfiak, mert ezek lényének csak egy tagját rontják meg, s a barátság vagy tisztelet kárpótolja vannak többi egészséges részei által a megbetegedettekért. Ki azonban féltékenységekben szenved, annak egész természete sőt van rombolva és hasonlón egy tönkre jutott aduhoz, a világ jogos közteléseinek legkisebb részét sem képes kiélelteni. Mint tarthat az szerellettelen kiméltre igódynt, ki maga sem szeret senkit, mert szívének összes tartalmát egy egyetlen lénynek adta oda? Az ő lelke vízözön; galambját az irgalom hiába küldi, nem hoz az vissza olaját, mely tannakodjék valamely szilárdnak, élőknek mekérése mellett.

Hosszabb földi pihenése után illik, hogy az egész nemzet úgy, de nevezetesen Nőgrád Allitson felejtethen „cmléket” neki. — Ez őt, mint a nemzet és nagyjait mel- tán megilleti, erre lehetéleg áldozni minden honpolgárnak hazafői kötelessége. — A ki- nek sok adatot, sokat is kérnek tőle.

De milyen legyen az cmlék? Olyan e, a minőt a „Nőgrádi Lapok” 10. számának vezércikkirója, vagy a minőt Fáy Albert úr legközelebb indítványoz? — Szobor-e vagy cmlék?

Mind két indítvány nemes, mind ket- tőnek célja ugyanaz, meghálálni Madách Imre dicső érdemét, s felejtethetlenné tenni nevét ott, a hol született: Nőgrádban; mind- kettő mintegy lecsapott villám behat nyug- vó poraiboz, s Madách lelke az örökkévaló- ságból édes megelégedéssel mosolyg vissza az elhagyott földre.

Csekély egyéniségen nincs hivatva és jogosítva arra, hogy egy Madách-szobor vagy emlék előnyösebb voltát a nálamál érdemesebb, hivatottabb és befolyásosabb me- gyei közönségnek talán elfogadásra végett ajánljam; mindazonáltal, a mennyire az ügy érdekel és a mennyire ez felkarol- tatik, Fáy Albert úr legközelebb tett indít- ványát, mely szerint „Madách Imre címűen létesítessék egy tőke, melynek évi kamatát fele részben katolikus, fele részben evan- gelikus tisztán tő egyház tanítója kapná, mindig a legsikerdűsabb eredményért a magyar nyelv tanításának”, pártolom.

Egyszerű, de jelentékeny oknál fogva. Az idő és a körülmények gyémánt fogai könnyen porrá őrlik az anyag minden em- lékét; ellenben a nemzet nyelve, melyben ő s a költő szelleme is él, örök emléktől marad az utókor számára.

Ha szobrot emel Nőgrádmegye közön- ség-, a hála és tisztelet célját ugyan el- érti, de Madách nyelve, mely mindnyájunk- nak szívünkön fekszik, az által egy lépést sem haladt előre. Tez azonban egy, az ő nevét viselő alapítványt, és megőrzi azt az utókor, meg van a hála és tisztelet, de Ma- dách nyelve is élni fog vele.

Nem jelentéktelen ok ennél Nőgrád- megye legtöbb szláv iskoláiban a magyar nyelv tanítása s az ezzel járó hazafiat- lanság. — Ennek oka ismét egyes tanító urak szántárandóság hazafiatlansága, me- lyen semmi ségely soha sem segít, jövedel- mők csekélyeiségi, melynél fogva, a sok tan- tány mellett, vajmi kevés gondot fordítan- ak a magyar nyelvre.

Ezért kellenek ösztöndíjak. Fordította volna a nemzet csak egy fél század óta felállított drága szobrok költsé-

geinek kis részét a Fáy Albert úr féle in- dítvány keresztül vitele, bizonyos — nem volna annyira pausz, az ország idegen ajka — iskoláiba uralgó magyar nyelv iránti kü- zönység és hazafiatlanság miatt.

En, magam részéről, a Fáy Albert úr által — égető szükségkép tett indítványt a legmelegebben pártolom, ennek kereszt- ül vitele céljából, a létesítendő tőke — alapra 5 frt azaz öt fontot ajánlok.

Honfűti üdvözléssel vagyok.
Vitéz Lajos,
lelkész.

A Madách emlék létesítése érdekében több magán értekezlet tartatott B. Gyarmat- on. A szellemi élet nagyjai iránt érdeklő- dők valamint készséggel fogadták felhívá- sunkat, úgy mindent elkövetnek, hogy a felvett eszme rövid idő alatt megvalósítas- sák. — Az értekezlet egy 7 tagú bizottság- ban állapodott meg, melynek elnöke: Sci- tovszky Jánost, pénztárnokul Hanzsély Lászlót kéri fel. — Itészükről a megye tisztelt közönsége által beküldött minden véleménynek, mely e tárgyra szorosan vonat- kozik, szivesen adunk helyt lapunkban. Je- lezzük azt is, hogy a folajlott őszig eddig 25 frt.

Losoncz. marc. 17-én.

A „N. L.” f. évi 9-ik számában Bús- bak Ádám úr egy levelet írt, melyben a losonczai legutóbb megejtett tiszti egyleti közgyűlés s ennek előzményeiről oly mo- dorban nyilatkozik, hogy sorait — mint va- lótlonokat, hamisakat és rágalommal gaz- dagokat agyon hallgatnom nem csak nem lehet, de nem is szabad.

Baklövés azok, mert valótlonok, bú- sak, mert egy önmagával is meghasonlott fantasztikus s olcsó hazai időtlen nyűgösei; mennyi hallgatni, mennyi petrifiktált düh, és mily rágalom van-e sorokba írva! Ez 1849-ben jellemet kristályozt át, e még ek- koráig humanistikus vagy hazai célokra önhazsnának leszámítása nélkül, egy állert sem áldozott rzájhós, az értelmiség nagy részét elűsödniek, a társadalom jöletlen örök s férgékiint ragódóknak mondja, kik rang, kitüntetés és saját zsebkönyv érdeke- ért a legszebb ügyet is árba bocsátják; — csend, hogy el nem slyed a föld ily értéketlen terhet viselni hátán, s fájdá- lom! hogy a társadalomban ily eszelőök még mindig lézengenek, kik józanul még mit sem bírnak megítélni; — lassuk hát miért is vette fel B. úr e haragot, s

miért gyalázza társadalmunk minden réte- gét, s első sorban a tiszti egylet? — Azért, mert ennek választmánya által gróf Forgách Antalé zárlatnyal felkértezt, ki ezen megítéleletet későbbettel el is fo- gadja; — ki lát e ténykörülményben poli- tikát, és kimázt, mint azon il. alakulók- nak történeti azokat eljárát, hogy az egyletek érdekében kívánatos az előraugó költsék megnyerése? Búsbak úr sem lát ebben mást; de vele azülett természet- nél fogva, hivatva érzti magát minden kebel- beli nemes és ödvös intézményt vezetett eb- ként megmarui, hol ő hatalmát nem fej- lesztheti, vagy nem vezérszeréplő.

E levélnek saját személyemre vonat- kozó kitételeire megjegyzem B. úrnak, hogy 1865 ik évben az országban egy program- m volt „a Deák Ferencz feliratából kifolyó politikai program” mely a hazaszeret- ben egyiránt nemesen érző összes hazafi- nak tömörítve egy zászló alá sorakoztattak; ez volt Kubinyi Ferencznek éppen egy, mint Czobrián László grófnak, mint egy- mással szembe álló képviselő jelölteknek azonos programja; — s ekkor csak szem- ly és nem elv közötti választás volt; hogy ez időben én nekem a személyek közt szabad választásom lebetett politikai elveim feladása nélkül, úgy bizem meg fogja B. úr engedni — s nem fogja reafoghatni minden rágalmazási feltevése mellett sem, hogy egy jöttát is feladtam volna azon po- litikai elveimből, melyeket a választás előtt és a választás lefolyása után, a midőn az ország pártok alakultak-folyvást vallottam és e mai napig vallok és az országos ellen- zékhez sorakozva, következetesen érvényre emelni is óhajtok. — Hogy anyagi öser- dek sohasem vezérelt, csatlakoztam jele an- nak, hogy hivatalt sosem vadástam, sem nem kértem sem nem viselék; — soha sen- kitől semmi féle jutalmat el nem fogadtam, de igenis áldoztam sajátomból utazási költsé- geket, fáradságot, időt és egészségemet minden érdek avagy beszámítás nélkül; s a mint azt tudja minden ember, Loson- czon, egy tanja is is minden pártberben, hogy B. úr soha semmi féle választás vagy pártalakulásknál egy lépést sem tett, a mit fel ne számított volna, még pedig régi kereskedői modora szerint, — de közbeszéd tárgya az nálunk, hogy B. úr hazafisága csak addig terjed, a meddig zsebei nem érin- tetnek; — ez érintés kezdetével evaporál hazafisága.

Azután legyen meggyőződve B. úr, mit úgy a multak, valamint a jövő igazságnak fog, hogy én által magamat sem hazafiság- ban, sem szabadelvűségben soha túl szár- nyaltam, — a mig az ész határai, és nem a tantásis terjednek, — nem engedem.

Hogy én ne látszassék a közönség előtt oly áldozatkézsé hazafinak, mint a minőknek magát sorakban feltüntetni kívánja, de hogy ebbeli fantasziája a gyengéltés martaléka legyen emlekeztetnem kell azon köztudomás esem- ményre, midőn a nemrégmult időkben a loson- czi fűrdőben Bachusnak áldozva, magát a ro- gyanig leitta, s ekkori az államhatalom el- leni sértő kifejezései miatt elfogva, a budai vár fogdába kísértetett, ekkor önköz kiszá- badítása érdekében Losoncz város testi- leileg faradozott, költsékezett s értelmisége erőlyesen küzdött s én mint már ez időben a leggazdagabb városi polgárok egyike, ezen költsékezést nem csak, hogy a városi pénztárnak soha meg nem térítette, de ju- talmul ezen terület polgármesterét, s ezen város értelmiségét indokok hiányában jo- gosulatlanul támadja meg; — engem pe- dig, ki Losoncz város testlete által — ki- szabadítása érdekében kiküldettem, költsé- ges, fáradságos, kellemetlen, de eredményes eljárásomért oly rágalommal halmoz el. melyeket én csak erkölcsi undorral utasít- hatok vissza.

B. úr! ez nem áldozatkézség, ennek a crime „sekete hálátlanság.”

Hiszem, hogy mielőtt a körvélemény e részben elítélte volna, önmaga fölött hoz- zott szgyenletes ítéletet.

B. úr leveleiben egyetlen egy állítás igaz, melyben azt haugályozza, hogy ka- tonai rend és fegyelem uralkodik a loson- czi önközetben tiszti egylet kebelében; tu- dom és bizsem, hogy ez a fáy a levélírónak,

mert rend és fegyelem hiányában könnyű lett volna B. úrnak testületnek szétrobban- tani, — de midőn látta, hogy ily rend és fegyelem közepette szétrobbantási tervei megkísérte, megkísérlette az érintett kö- zönségben — az előre szálakozóan kiszámít- ott azon intenciót érvényesíteni, hogy poli- tikai dicsonást fog előidézni, mit alap- szabályaink tiltanak, s mely esetben az ál- lamhatalom lenne jogosítva egyletnek be- titlani, de a mester kacsacsallítását észre vettém, s a keletkezés viláit kötelesség szerűleg megakadályoztam.

Búsbak úr, én képelelő ember! s én csak azt mondhatja el „aimas Trojes”. — Jól megjegyezve még a közönség őt be- ségél meg nem ismerté: — én hadszer- nek képzeli magát hadsereg nélkül. — Ugyan tekintse magát körül, hol van a pártja városunk kebelében? — Hiszen a tisz- ti egyleti közgyűlésben az összes losonczai értelmiség és polgárság 229 pártoló taggal volt képviselve, s ezenfelül jelen voltak az egylet: működő és alapító tagjai s egyetlen egy proselitát sem bírt magának szerezni már pedig csak nem tagadhatja, hogy 3-sonc- hirtára fel a gyűlés tagjai, helyeslik-e vá- lasztmány eljárását, és ki kívánja azt ruz- szálni még B. úr mellett? ugy-e, hogy a gyűlésbe borult kedélyű társavány Sziláry Lajos úrnak kívül senki sem jelentkezett; s én mégsem tér észre? . . . . .

Ugy látom, nem! Mert leveleimnek be- zárásnál még annyira is megelégedeztem, hogy irányomba fénygetődnék; — tisztelt úr! „alioz egy vidi ventos” — kivel és mivel fe- nyegtet? Hogy önköz nincs pártja: azt már bejagoltam; — azt pedig reményem, ha önköz emelősége folytonosan úgy fog fej- lődni, mint a hogy az leveleimnek irásánál kezdetté vette, úgy önköz felhajtást elviszi a lipótmezei . . . . . de ez kevés! — a di- sioni épületi körfalazat.

Végl meg egyet B. úr! Az én által tanulmány tárgyává tett s e- kép kultivált rágalomért, melyt a „pro- test. lapban” írt, B. T. úr köztiszteletben álló egyén ellen, ugyan csak általa több tanak elől irt, s önköz tanak által kizsábolított le- velében a becsületlenítés minden nemével lett illetve, mind addig, mig állításait valódiaknak nem bizonyítja. Mitás ez nem tette, sem törvényes sem fogvadás elgötélteti mindenké- pen vett s ilykép én még-e mai nap- ig a társadalomra névre erkölcsi halott lévén, úgy is mint ilyenél, és mint ecslan- ter a közönség által elismert alapítékül rágalmozóval minden további polemikát be- szüntetek. — Elég legyen mind kettőnknek azon tudat, hogy a közönség eléggé ismer- ve bentünk, feltevéink legjobban ítéltet. Losoncz. marc. 14. 1877.

Pettyko Imre.

Ipolnyág márczius hó 20.

Az ipolyvági takarékpénztár folyó hó 15-én tartotta évi közgyűlést, a rendes köz- gyűlési elnök B. Maljhányi László úr nem jelenhetése miatt ez alkalomra elsőké- helyettesített Berzenyi Dénes igazgatói tag elnöklete alatt. Jelen volt 34 részvénym, kik 237 részvényt képviseltek.

Az igazgatói jelentés helyeslé tudomá- sával vétele után, az 1876. évi szármá- dás és mérleg az igazgatóknak a tiszta nyereségy felszámítására vonatkozó javasla- tának, valamint a felgyűlés bizottságának jelentése olyképen intéztetett el a közgyűlés által, hogy a szármáadás és mérleg mint helyes jóváhagyattak. A 7435 frtra rágo tiszta nye- reségéből 8-százaléki vagyis 594 frt az igaz- gatóknak 3-százaléki vagyis 223 frt a felgyűlés bizottságának jutalmul kifizettetni, 1102 frt. a tartalék-alaphoz csatoltatni, 100 forint a tiszti nyugdíj alap gyarapítására fordítatni, 14 frt a helybeli szegények közt leendő ki- osztás végett az igazgatóknak rendelkezésére bocsátatni, s a többi vagyis 5400 forint a részvényesek közt osztalék fejében felom- tatni rendeltetett; mihez képest egy-egy esz- vény 9 frttal fog bevértetni, a mi a rész- vények 50 frt névértéke után 18-százalé- kú felmel meg.

A jelentésből és a szármáadásból kieme- lendő, hogy a vagyon-állomány 370,953 frt

A szerelemféléts az egyelen elveszett fájdalom, az egyedüli vajadás az egész ter- mészetben, melyet szülés soha sem követ. Betegségek izmosítják a testet, szegénység tevékeny a gazdagga teaz, dörögés bölcsesé, viharok termékednyitnek, mit a villám szét rúz, jól megfizetettik, tüzet okádó hegyek- nek lábait buja terméau vidékek ékítik. S ha vannak bajok, miket semmi jó nem követ, az állit inesegekbe való visszacmlékezés- ben az örömhöz hasonló testvérré lellünk. De a féltékenységh felhő az ég boltozatja nélkül, mögötto a kietlen semmi terál el. Nem ad erőt, nem bölcseséget, nem javít, nem tisztít meg, nem szerez idegen szerel- met, nem szabadít meg a miektől, s ha megszűnik, a szerelem vele együtt megszűnik, s a szív csak a sir nyugalmát nyeri el. A visszacmlékezés e gyűlöletre, mily szo- morú! A szenvedő olyat érez, mintha hajó- törés után a száraz tengerpartra lenne ki- dobva; az élet meg van mentve, de a jár- művet, mely minden vagyonát magába fog- lalá, a habok elnyelék, s mint mezelen kol- dús bolyongja ő át a világot.

A gyöngéd, bensőleg érző nő, ki a fér- snak ez iszonyú fájdalom okozá, miért oly érzéketlen iránta? A nő az embereknek ho- rizontját képezi, melyen eg a föld őszeladit hoznak. Angyal s ördög benne megferekek egymás mellett, mint különben sehol. A legszeledebb, legnemesebb nő a pokolból leg- ulább egy téli színszerpenyővel bír, s nincs oly elememű nő, ki szíveben a paradicsom- nak egy kis zugát ne hordaná. Hal nála a lefenségesebb mőlősi, a legközszerűbb alacsony- ság ettől nem merse van. Ha egy királyi nőt arany trónuson láttok, úgy lábai alatt

egy rozg, fából készült számoly van. Gyá- bliúni kell őt, hogy ne szerezze, megvetni, hogy ne imádjuk, uralkodni föllette, hogy rab- szolgái ne legyünk. A szerelem az ő horguk, mely őket táplálja s gyönyörűdötteti. A nagy halakat megölik, a kicsinyekkel játszanak. Nincs nevetéséges egy szerelmes férfinál; a viztartó arany halacskája magasztos látvány ennek ellenében. Szerelme gyujtani, a nők szakadatlan törekvése. A holdnak szivet kí- vánunk, hogy azt megtölthesseék. De, hősbök- höz hasonlóan, csak a küzdelmet keresik s a dót megvetik. Nem azt a szivet, mely ma- gát nekik megadja; hanem az ellenszergőt becsülik ők. Ezért a féltékeny nem számít- hat részvétre; vele végezve van a közö- nyös foglalkoztatja minden érzekeiket, érö- ket s vágyaikat; nincsenek künyeik a se- bek számára, melyeket vágtak, de megöso- kolják a kezét, mely őket sebzí meg. A fá- kat csak addig üntözik s ápolják, mig az ősz elérkezett, és féltékenységh túl érett gyüm-ölcsé a szerelomenek. A lombjától fosztott sziv felhasáboltatik, s a szép kertésznek tili szobáikat melogitja a fával. Ha szerelmet akartok kelteni, titkoljátok el a a magato- két; ha féltékenységh ellen akarjátok maga- tokat védeni, ti költsétek azt fel. Tegyetek úgy, mint a vándorok a forró Afrikában. Ha ragadozó állatokkal találkoznak, a földre dobják magokat, szívök dörögését vissza- tartják, a tigrisek előjönnek, megnyalják a teteszalottat, s a nélkül, hogy megértenék, tovamennék. Szerető ifjak! Tartatok féken egy kis teke dobbanást, akkor a nők csókolnak s nem marcangolnak szét.

(Végo.)

